

NÉVMAGYAROSÍTÁS ÉS HAZAFISÁG

Szellemi életünk egyik legkiemelkedőbb alakja újabban néhány lelkes és megszállott, vagy — ha jobban tetszik — elrévült trónk mondataiban kettős névvel szerepel. Magyar neve mellé kitesznek egy német nevet is. Allítólag a német név az eredeti, a másik magyarosított. Fogalmam sincs róla, hogy igaz-e ez az állítás, vagy sem. Tétélezzük fel, hogy igaz. Miért kell azt szégyenleni, ha valakinek magyarosított neve van? Ez azt jelenti, hogy az illető fontosabbnak tartotta a magyarsághoz való tartozását, mint ragaszzkodást ősei nevéhez. Hiába töröm a fejemet, nem tudok rájönni, hol van itt a hiba.

Persze, ma divat lett a magyarságot centiméterrel mérni. A mértékegység még nem ismeretes, de a mérnökök tolonganak. Gyulai Pál jut eszembe, aki Vas Gereben sujtásos és agyonteremtettézett magyarságjáról azt mondta egy vitában. „Én is magyar vagyok, ha nem is olyan tősgyökeres, mint Vas Gereben.“ Ügylátszik ez a tünet állandósul nálunk. Mindig lesznek olyan tüzes és türelmetlen magyarok, akik sohasem elégszenek meg mások hazafiságával és saját magyarságukat

azzal akarják növelni, hogy másokét lekicsinylik. Szegény Vas Gereben elfelejtve halt meg, mert az elnyomatás évei alatt az idegen hatalom szolgálatába állott. Egy bécsi patikában esett össze. Gyulai Pál, aki nem volt olyan „tősgyökeres“, végignyomorogta ezeket az éveket.

Nem tudom, ezek a fajmérnök urak gondolnak-e arra, hogy mi lenne belőlünk, ha senkit sem tartanánk magyarnak, akinek apja, anyja, nagyapja, nagyanyja, vagy más valamilyen „felmenője“ idegen származású? De mi lenne, ha ezt az elvet érvényesítenék Németországban, Olasz-, Franciaországban, vagy Angliában, hogy az újvilági államokról ne is beszéljünk? Az emberiség nagy része egyetlen állam polgára sem lehetne, mert nem tiszta vérű. A vér! Ezen is érdemes gondolkodni. Már „keresztény vér“-ről is hallottam. Teljes évi jövedelmemet (ugyan nem sok) felajánlom annak, aki meg is mutatja nekem ezt a keresztény vért. Elrévülten kíváncsi vagyok rá. Nem gondolják-e fajmérnök urak, hogy törzsökös, tősgyökeres, törülmetszett, százszázalékos és fokosos, pántlikás turáni rohamakkal idegen gondolatot szolgáltatnak? Vajjon barátaink és a jó magyarok érdeke-e, hogy mennél több részre töredezzék a

magyar társadalom? Találkoz-
tam egyik ifjú ismerőssel,
akivel sokat vitatkoztunk a nem-
régiben olyan divatos nemzet-
megváltó eszmékről. Nagy öröm-
mel beszélte, hogy hálás ne-
kem, mert most már otthagytá
azt a szélsőséges pártot és be-
lépett egy ilyen révületes szer-
vezetbe.

Nem tudom, mennyire ülte
meg a fajmérték urak agyát az
idegen országok némelyikében
népszerű köd, látnak-e még any-
nyira tisztán, hogy észrevegyék:
fajtisztító mozgalmakkal ugyan-
azon a lovon ülnek, csak a nye-
reg más?

Videki

ERDÉLYI FAUNA

«Fönt a magasban hollók és
dögkeselyűk, az erdő szélén farka-
sok és hiénák jelentkeztek. Ezek
vonítottak és ugattak. A keselyűk
a gazdag teríték láttára messze hal-
latták hívó és toborzó hangjukat.
Ez a kis történelmi regényrészlet
egyik finom és különben jól szer-
kesztett családi folyóiratból való,
szerzője egyik kedvelt, vidéken élő
író. Regényében Báthory Istvánnal
foglalkozik és az idézett rész a
kerellőszentpáli csata tablója. A
kép megrendítő és vészes. Csak-
hogy: a Hargita alól elszármazván,
kicsit megütődtem a dolgon. Szülő-
földem faunája — hál'Istennek —
elég gazdag. Találódik a rengetegek-
ben: vaddisznó, farkas, medve,
vadmacska, kőszáli sas, Brassó
körül hiúz is. Hiénákról azonban
(bármennyire is megérdemelték a
gonosz lázadó, hogy ezek bendője
legyen a temetőjük) nem tudok.
S nem tud róla Brehm és más termé-
szettudósok se. Jó néha a fantáziát
is porázra kötni. *Mme Sans-Gêne*

KÜLÖNÖS „ÁTUTAZÓ” OLASZ ÚTIRIPIRT

Az álliberális lap felkapott szocio-
lógus cikkírója Franciaországba uta-
zott: a Maginot-vonal mögé. Az út
jelenleg Észak-Olaszországon keresz-
tül vezet oda, publicistánk tehát, élve
az alkalommal, kiszállott pár helyt,
kis «falukutató» riportra. A cikket
elolvastva, megállapíthatjuk, hogy jobb
lett volna lemondania a kirándulásról
és a lefüggönyözött vasuti félkében ma-
radnia, kivált amikor ő maga is
őszintén, de enyhe rosszalással be-
ismeri: «A helyzet kildátstalan, senki
se tud más nyelvet mint olasz . . .»
Tehát a nyájas utas sem. De akkor
meg éppen érthetetlen, miért nevezi
Velencét következetesen Veneziának,
ami kéri a magyar szövegből.
Talán, hogy a maga által magának
kiállított elégtelenről elterelje a figyel-
met? a «nászutasok és képeslapok»
városáról lévén szó, ez igen valószínű-
len. Velence nagy idegenforgalmi hely,
ahol akadnak bő számmal németül,
franciául, angolul, sőt magyarul tu-
dók is. Erről magunk is meggyőző-
dhattunk. Igen rövid ideig tarthatott ez a
velencei körséta! De irigyeljük a
publicistát, aki a helyszínen keresgéli
ki a szótárból: mit jelent «inferno» s
«inverno» (ezen elmékedések is), azon-
ban nem esik kétségbe, hanem a
lagunák városa néhány képzőművé-
szeti remekének (ütikönyvből) fel-
sorolása után — bámulatra méltó mó-
don — felfedezi az ablakba kiakasz-
tott, utcán száradó — fehérenmüket!
De vannak más feltűnő meglátásai is:
«Mindeddig meglepően kevés ember
köszön felemelt karral». (Nesze neked
fascismus.) Megáll az egyik ujságos
bódé előtt is, ahol kiterítve látja a
olasz lapok vasárnap kiadásainak
ismert képes, színnyomatos cimolda-
lait, amelyek éppen a finn-orosz há-
ború időszereu eseményeit ábrázolják.
Megállapítja: wérfagyasztóak. Lehet.
De mit akar ama filozofikus és fölé-
nyes elmékedéssel, hogy az ilyen mili-

tarista rajzolatok, a «Hasfelmetsző Bill» és Dante — «egyenlő rangban» állanak e helyen? Kit vagy mit akar levágni? Homályos. Szabad kritizálni a fasiszta Olaszország intézményeit, de ennek legelemibb követelménye: tanuljon meg az illető előbb olaszul. Az ilyen «átutazások» azonban tanulásra sem elegendők, nemhogy ítéletmondásra. Lejárt már az az idő, amikor felületes vagy kezdetleges tájékozottsággal, olykor csak a pesti kávéházi asztalnál firkantott cikkel keveredhetetlen és reklámozott szakértőjének hírébe. Búcsúzóul lemondóan nézegeti a cikkíró a fasiszta fiatalok plakátját: «Szép, szép, de hát kire lőnek a fasiszta fiúk?» Az ilyen «felfedező» publicisztikai alkotásokra.

Pasquino

MISZTIKUS BORZADÁLY

Minap egy rádióelőadás ilyen formán fejeződött be: Történelmi adatokkal eddig követhetjük a dolgot, azután kezdődik (pontos idézet) „a történelemelőtti misztikus borzadály”. Hát ez meg mi? Eddig volt tengeri herkentyű, meg csizmadia és kéjgáz, ezentúl lesz már „misztikus borzadály”. Remek szó ez a borzadály. Egyedül is igen hatásos lenne. A misztikus jelző igen jó ráadás. A franciák, ha nem értik meg valakinek beszédjét vagy írását, azt mondják

rá: c'est mystique. Igen, mert finom emberek és nem szeretik az erős jelzőket. A mi írónk is ebben az értelemben szokták használni ezt a szót, de saját mondanivalójukkal kapcsolatban.

Vidéki

„MACCIAVELLI” ÉS TÁRSAI

Bevezetőben meg kell kérnem a szedőt: ne hogy kijavítsa a címet. Az átdolgozott «Mandragera» előadása alkalmat adott arra, hogy a napilapok színi rovataiban többször leírják *Machiavellinek*, a világhírű firenzei nevét, természetesen nem mindenütt hibátlanul. Az Új Magyarország kritikusai, például következetesen így: Macciavelli (magyarul ejtsd: Macsavelli). Jó, jó, nem lehet mindent tudni, de vannak dolgok, amelyeket álomból felriasztva is «vágni» kell. Ugyancsak egy Dantéval foglalkozó írásműben állott állandó, makacs következetességgel: Allighieri (Két «l»-el mint az alligátor). S nemrégiben e sorok írójának kellett kioktatnia valakit, írással foglalkozót: kicsoda — Clio? Valahol baj van: az írni tudást, a klasszikus és irodalmi műveltséget harmadrangú, elhanyagolandó tényezőnek tartják egyes helyeken, ahol a lapokat irányítják. Csak az üzlet. Az ilyen üzlet azonban rossz üzlet.

Pasquino